

IVO TROŠT:

Zbrani pevci.

si so se čudili: pevci in poslušalci, preganjanci in preganjalci. Prizor, ki naj bi ga ovekovečilo spretnejše pero in slikarski čopič božanstvenega Rafaela Sanzia in pa kinematograf ter gramofoni — vsi obenem. Toliko združenih umetnosti skupna slika bi nudila gledalcu in poslušalcu najmanj stokrat več, kakor mu more nuditi samo pero.

Ako še povem, da je imel ob vsej slovestnosti nekdo celo dobrodelen namen, je čas, da povem že, kako se je vsa stvar začela; za nadaljni razvoj vsega prizora so itak delovali zbrani pevci sami.

Doigrala se je dogodba, kakor že toliko drugih, tam v tisti solnčni vasi nad Vipavo, kjer je zaradi mnogih orehov dobila vasica ime Orešje. V senci teh orehov se je često igral Zalogarjev Ivan, ki je šele dve pomladi nosil hlače. A vaščani so trdili, da je Ivan jako odprte glave, ki pobere marsikatero med ljudmi, ko nihče ne misli, da si jo tak junak zapomni. Prijetno je bilo v tisti orehovi senci. Vedro nebo se je vzpenjalo visoko nad orehi in se širilo vse tja nad vinorodno Vipavsko dolino, na Goriško in preko Krasa do samega Jadranskega morja, kjer sta se nebo in morje združila, kakor materina ustna z usteci dobrega otroka v — dolg poljub. Po drevju so žgoleli ptički, in kresnikovo solnce je ogledovalo mnogo obetajoče sadne vrtove, okrašene z žarečimi vrtnicami, lilijami, resedico, klinčki in kapucini.

Pastirji so bili že odgnali živino na pašo, odrasli otroci so šli na delo po njivah. Doma je ostal v Zalogarjevi sosesčini samo krojač oče Nacek, njegov sosed črevljar Lenček in Petričeva Manca, nekoliko šepava šivilja. Doma so ostali seveda še stari in nadložni ljudje, vsi petelini s svojimi družinami, Lenčkov pes Murček in za trganjem boleajoči Petričev stric Miha, ki je bil zaradi bolezni tako siten, da so vsi bežali pred njim.

Zalogarjev Ivan se je sam igral na dvorišču in se oziral radovedno, če se kmalu prikaže odkod živa duša, ki mu bo pomagala preganjati dolg čas. Dolgo je čakal zaman. Začel je premišljati, kako je danes svet čuden. Koliko ljudi je bilo zbranih oni dan na sejmu sv. Urbana, koliko jih je šlo s procesijo o Veliki noči, sv. Marka dan in križev teden ali celo o sv. R. telesu, ko se je šolarjem pridružil celo on, ki še ne osrečuje šole s svojimi črevlji, Zalogarjev Ivan? Toliko jih je bilo, da so se komaj umikali drug drugemu. Danes je ni žive duše na izpregled.

Toda lepi so bili vendar ti javni in slovesni obhodi. Seveda je bilo Ivanu najbolj všeč vse, kar je možno videti in slišati. Zvonjenje, zvončkljanje, streljanje, petje in pisana vrsta ljudi od vseh koncev njegove ožje domovine; to ga je veselilo.

O, če bi mogel priklicati nazaj za trenotek samo poslednjo procesijo, ko so se vile zastave s streh ter so fantje nesli nebo in cerkvena bandera v obhodu od oltarja do oltarja in je bilo toliko gorečih sveč, cvetja in zelenja med okrašenimi in razsvetljenimi hišami.

Začel je Ivan sam pomalem prepevati odlomke znanih pesmi, vmes tudi zvoniti, zvončkljati in celo streljati z: bum — bum! Kakor bi murna z bilko privabil iz luknjice, se mu je na tihem pridružil Nackov France, malo manj kot njegove starosti tovariš. Ta je brez povelja vedel, kaj mora početi. Pograbil ja najbližjo vejo, ki je opoldne z njo dekla otepala kravam muhe, in stopil poleg Ivana, češ: največje bandero nosim, ali ne vidiš? Vmes je pomagal Ivanu zvoniti in streljati, dokler mu ni velel: „Ti zvončkljaj!“ Pa je začel France: Din-din-din, cin-cin-cin, dingl-dingl-dingl, cingl-cingl-cingl! —

To vrvenje je privabilo Petričevo Minko, nekoliko bolehno deklico, ki se je uvrstila za obema ter pela brez konca: „Trosimo, trosimo cvetice, cvetice . . .“ Ivan veli: „Čakaj, zdaj bom jaz — sem za gospoda, veš.“ In Ivan je zapel: Aleluja. Potem so zavriščali vsi trije vsak po svoje, kar je kdo znal in kakor je mogel. Obenem se je izprevod pomikal izpred Zalogarjeve hiše po vasi. Od Lenčkovih sta se uvrstila v procesijo kar dva: Mihec in Metka. Oba sta morala nositi zastave. Mihec v krilcu je bil zraven lahko še za cerkvenika. Vrišč je naraščal, kakor je naraščal tudi izprevod, zakaj kmalu potem so prihiteli na pomoč še trije Telebičevi otroci, najmlajši med njimi še celo z leseno žlico v roki in v sami srajčki, okapani z močnikom in kislim mlekom. Vsak je prepeval po svoje, in sicer glasno kakor je mogel. Telebičev samosrajčnik se je vmes celo časih smejal na glas ter se z žlico bil po trebuščku, tako mu je bila všeč ta slovesnost. Pod klancem se procesija obrne in koraka med pravim vpitjem zbranih pevcev po vasi. Vsi so bili tako zaverovani v slovesnost svojega početja, da ni nobeden mislil na kakršnokoli nevarnost.

Pri Lenčkovi hiši se je nepovabljen pridružil pes Muri in prav nevshečno cvilil ob neprijetnih pevskih glasovih. A mislil si je gotovo: dolžnost je dolžnost. Moram peti njihovo pesem, ker me nikjer ne odganjajo od sklede.

Sosednji petelini so se čudili: ko-ko-ko-ko! Odkod tak hrušč? Plahe piške so hitele pod okrilje jezeče se koklje. Kar se oglasi Petričev stric Miha z zavezano glavo skozi okno: „Da bi vas komar pohodil! O, da bi vas sam maček pobožal! O, ti presneti drobiž! Pa da ni nikogar, ki bi vas razpodil! Spati ne morem in poslušati take muzike pa tudi ne. Da bi vas komar pomočil, pes pohodil in maček oblajal, oj, oj, jójmene!“

Udeleženci nenavadne procesije seveda že spričo vpitja niso mogli slišati neprerahlega opomina soseda Mihe, ki bi ga itak ne bil nihče slušal, ker so vedeli, da je sitnež, ki vse beži pred njim.

Z vso vnemo so se pomikali naprej. Kmalu se odpre okno poleg očeta Nacka, ki je pravkar likal z razbeljenim likalnikom nove hlače: „De-te-te-te-te. Saj sem rekel, da ne bo prav, ko jih je toliko skupaj. Človeka že trže po ušesih od tega brenčanja. Ali greste domov, paglavci! Le hitro, domov!

Čaka vas doma med in tržaške lige. Ti-ti ti-ti. Pa Zalogarjev debeloglavi vrabec je tudi zraven. Povsod je zraven, ker ga vsi slušajo. Ivan, pelji hitro to grmečo procesijo domov, ali vržem likalnik na vas. Kdor bo zadet, ga bo škoda. Kje ima neki namestnika? Le brž, Ivan! Nimam jeze na vrvci.“

Ivan se je zmenil toliko, kolikor za lanski sneg. Saj je šla „banda“ prav tedaj najlepše, da, še lepše kot v resnični procesiji. Za njimi je priletel na cesto kos lesa, ki na njem oče Nacek lika novo obleko. Zadel ni nikogar, saj ga tudi opazil ni drugi kot Lenčkov Murček, ki se je radovedno ozrl, če ni morda kdo vrgel za njim kamena, pa se je tudi lesu takoj previdno umaknil na drugo pot.

Ko se je izprevod pomikal mimo okna črevljarja Lenčka, so začela leteti na preplašene udeležnike pevce Lenčkova kopita vsake vrste in vsake mere, kakor jih je imel Lenček bližje, da je odganjal z njimi kričečo nadlogo. Pevci so se prestrašili, zakaj kopita so padala na cesto kakor dež. Na nasprotni strani je odprla okno Petričeva Manca, ki je zapustila nedavno brata Miho in njegovo sitnost ter se preselila na ta konec vasi. Manca je zlila po njih in za nimi kar cel škaaf vode. A veliko več kot kapljic vode v škafu je bilo njenih zabavljic, ki so brenčale preplašenim pevcem kakor komarji okolo ušes. Boječe so se umaknili v bližnji Zalogarjev podstrešek, kamor ni mogla za njimi Mančina voda ne Lenčkova kopita, samo še Mančine besede so jih dosezale — toda brez škode.

„Trrrrompom! Ti zverina ti živinska! Ko bi bil le katerega zadel, do sodnega dne bi pomnil tako dobro delo. Trrrrompom. Na, trobec trobasti!“ In zopet so letela skozi okno kopita, pa v podstrešek za otroki niso mogla, marveč so padala na streho in s strehe pred njimi na tla.

Z vseh oken, kakor daleč je segel vid do malega podstreška poleg Zalogarjeve hiše, so se iztezali za malimi pevci jezno režeči obrazi, a otrcci v strahu in z vprašanjem v očeh, z vprašanjem na ustnih: Saj je bilo vendar tako neznansko lepo, pa nas preganjate?

Pevci so se čudili, zakaj jih preganjajo, preganjalci so se jezili, zakaj razuzdana drhal vsaj ne beži, marveč zvedavo gleda, kakor da se ji godi krivica. Prizor, ovekovečen po spretnejšem peresu in s slikarskim čopičem Rafaela Sanzia v kinematografu in z gramofonom, bi nudil skupno sliko združenih umetnosti, a pero naj bi ne pozabilo opozoriti na sliko v mladih srcih. Tako nebeško lepo je bilo; zato nas pa preganjajo! Kako, da se onim ne zdi lepo naše petje? In dobro delo bi bilo — menijo — ko bi nas pretepli.

Odgovor na to vprašanje je vedelo samo tisto veliko sonce, ki se je tisto popoldne vsem smehljalo z neba: zbranim pevcem in njih preganjalcem, vsemu Orešju in širnemu svetu.

Morda je bolje, celo najbolje tako. Zbrani pevci so se natihem razšli, kakor so se natihem zbrali, pomalem jih je minil strah pred ljudsko nevoljo, tudi okna po vasi so se pomalem zaprla, in zmerjanje je nehalo; zbranim pevcem je pa ostal še dolgo v srcu samo eden, a silno zevajoč: Zakaj?

